

JUHA SUORANTA

Samassa maailmassa

– kappale turvananojen Suomea

”Nuo ihmiset, jotka eroavat minusta kieleltään, vaatetukseltaan, ruokatottumuksiltaan ja kasvatukseltaan, ovat olemassa täsmälleen kuten minäkin, voin keskustella heidän kanssaan – ja, kuten kuka tahansa, voimme olla samaa ja eri mieltä asioista, mutta vain sillä edellytyksellä, että *he ja minä kuulumme samaan maailmaan.*”

– Alain Badiou¹

Mäntylässä

Turvananojat tulevat Suomeen maitse, meritse tai ilmojen halki, etsiytyvät yksin tai kumppaniensa kanssa – ehkä perheineen – poliisin luo ja ilmoittavat tarvitsevänsä turvapaikan tai kansainvälistä suojelua. Poliisi kuulustelee heitä ja passittaa vastaanottokeskukseen. Siellä alkaa odottaminen.

Mäntylän vastaanottokeskuksen (olen muuttanut keskuksen nimen) erottaa peltomaiseman muista rakennuksista lipputangossa liehuvasta valkopohjaisesta punaristilipusta. Suomen Punainen Risti avustaa kuntien ohella viranomaisia turvapaikanhakijoiden majoittamisessa: se perustaa ja ylläpitää vastaanottokeskuksia. Järjestön kansainvälinen tunnus, valkoinen lippu punaisine risteineen, on tuttu hätäalueilta, lehtien ja uutislähetysten katastrofikuvista. Se ei oikein sovi rauhalliseen maalaismaisemaan. Tai miksei, ovathan monet paenneet tänne konflikteja, vainoa, sotaa ja nälkää. Ja täältä maan korvesta he nyt toivovat turvaa, ainakin hetkeksi.

Tulijan matkasta, tai elämästään ennen sitä, opimme yleensä hyvin vähän, hänen kovista koettelemuksistaan tuskin mitään. Hän ei osaa suomen kieltä. Hänen päällimmäinen tavoitteensa on selvittää tästä päivästä ja sitten seuraavasta. Hänen hartain toiveensa kohdistuu myönteiseen oleskelulupaun, muut haaveet – oma asunto, työ, toimeentulo ja tavallinen elämä – seuraavat sitä.

Astun sisään erään perheen huoneeseen. Muovilattia on peitetty plyysimatoilla, ikkunan edessä on parisänky, pienellä pöydällä tietokone. Ovensuussa on oma jääkaappi, se on täällä luksusta. Huoneen toisella seinällä on kolme valkoista lastulevykaappia, niiden päällä Pocahontas ja muutamia muita nukkeja, huoneen toisella puolella pari jakkaraa. Siinä kaikki.

Perheen äiti kattaa pienen pöydän kahvikupeilla ja kahvi- ja teekannuilla, asettelee lautaselle kaapista otamansa keksit ja taatelit. Heidän vieraanvaraisuutensa tekee vaikutuksen. Epäilemättä se on eräs keino säilyttää

elämän arvokkuus, mutta tilanteessa on myös jotain itsestään selvän kursailematonta ja luonnollista.

Hämmentävää: istumme tässä ja keskustelemme rauhassa, hymyilemme, kuuntelemme toisiamme, juomme kahvia ja teetä – elämme samassa maailmassa, olemme samaa maailmaa, kuulumme siihen, ja silti meidän välissämme on valtavia yhteiskuntarakenteellisia, etnisosiaalisia ja kulttuurisia kuiluja. Ne alkavat vaikkapa siitä ”pikkuseikasta”, että puhun suomen kieltä ja minulla on Suomen kansalaisen oikeudet, heillä ei kumpaakaan.

Katselen kahta tässä huonepahasessa raukeasti nukkuva pientä tyttöä. Heidän vanhempansa ovat odottaneet oleskelulupapäätöstä jo kaksi vuotta toiveenaan päästä Suomeen, muuttaa omaan kotiin ja aloittaa uusi elämä. Isä näyttää lääkepurkkejaan: samoja kamoja, joita olen nähnyt muilla. Unettomuus, masennus, migreeni – miksei vastaanottokeskuksissa räjähdä?

Isä on ommellut vanhemmalle tyttärelleen kauniin juhramekon. Hän on ammatiltaan ompelija ja hänellä on oma ompelukone. Kun tällaisia taitoja on, niitä pitäisi osata arvostaa ja kai myös saada käyttöä.

Tässä asuinkerroksessa on seitsemän pientä huonetta, joissa asuu yhteensä kolmisenkymmentä ihmistä. He jakavat käytävän jatkeena olevan yhteiskeittiön ja käytävän toisessa päässä sijaitsevan wc:n sekä suihkun.

Mäntylässä on satakunta asukaspaikkaa. Vastaanottokeskuksen tehtävänä on kotouttamislain mukaisesti tarjota majoitus, toimeentulotuki, välttämättömät sosiaali- ja terveyspalvelut sekä tulkkipalveluja. Lisäksi voidaan järjestää työ- ja opintotoimintaa. Tulija saa tullessaan talouspaketin, jossa on joitain käyttötarvikkeita ja mitä ruoan valmistamiseen ja vuoteen laittamiseen tarvitaan.²

Joissain huoneissa on kerrossänkyjä tilan säästämiseksi, eikä ole harvinaista, että yhdessä huoneessa asuu kuusi ihmistä. Vastatulleiden lisäksi asukkaina on kiel-

”Vastaanottokeskus on ei-kenenkään-maa.”

teisen päätöksen saaneita, jotka odottavat käännytystä tai ovat valittaneet päätöksestä. On myös myönteisen turvapaikkapäätöksen saaneita, he odottavat kuntapaikkaa tai oman asunnon löytymistä. Kaikki odottavat.

Turvapaikanhakijat voivat hakea toimeentulotukea, jota maksetaan 70 prosenttia Suomessa pysyvästi asuvien tuen määrästä. Yksin asuvan aikuisikäisen turvapaikanhakijan toimeentulotuki on noin 300 euroa kuukaudessa. Yksityismajoituksessa asuvan turvapaikanhakijan toimeentulotuki on pienempi kuin vastaanottokeskuksessa asuvan. Turvapaikanhakijan on itse kustannettava toimeentulotuellaan, tai muilla tuloillaan, ruokansa, vaatteensa ja matkansa.

Mäntylässä on pesutupa, jossa voi pestä pyykkejään kolmesti viikossa. Asuinkerroksissa on yhteinen arkkipakastin ruokatarvikkeille. Pyykkītupa on lukossa, ja avaimet ovat ohjaajalla, joka päästää pesutupaan. Yhteisessä käytössä oleva huone on varattu lapsille ja television katseluun. Myös se on lukittu. Jotkut ovat hankkineet huoneeseensa oman television.

Ruoaan asukkaat valmistavat itse ja huolehtivat huoneidensa siisteydestä. He myös osallistuvat yleisten tilojen eli keittiön, wc-tilojen, suihkun ja käytävien siivoukseen siivousvuorojen mukaisesti. Ohjaaja antaa siivoustarvikkeet lukitusta kaapista laimentaen pesuaineen valmiiksi erilliseen astiaan.

Vastaanottokeskuksessa on päivisin langaton internet, jota asukkaat voivat käyttää omalla koneellaan, jos sellainen on. Laajakaista on kuitenkin kapea, ja yhteys takkuilee. Öisin se pannaan pois päältä – näin yritetään vähentää valvomista. Lähellä on uimahalli, jossa osa asukkaista käy. Hallissa on erikseen naisten ja miesten vuorot, siten myös muslimiasukkailla on mahdollisuus käydä kylpemässä. Talossa pidetään myös kirpputoria, josta asukkaat saavat ohjaajan seurassa hakea tarpeellista tavaraa. Muutoin kirpputori pidetään lukittuna. Kesäisin asukkaat viettävät paljon aikaa pihalla istuskellen

ja etenkin miehet jalkapalloa pelaten. Osa heistä käy vastaanottokeskuksen lähellä kalassa.

Ei enää, ei vielä

Vastaanottokeskuksessa elävät kokevat olevansa ei-missään. Vastaanottokeskus on kuin jonkinlainen *terra nullius*, ei-kenenkään-maa. Se on alue, jota ei asuta kukaan, ei ainakaan kukaan varteenotettava. Enää he eivät ole kotimaassaan, mutteivät myöskään osa suomalaista yhteiskuntaa. He elävät välitilassa ja -ajalla: eivät enää kotimaassaan (tai siellä mistä heidän matkansa onkaan käynyt) mutta eivät vielä uudessakaan maassa. Käsinkosketeltava hankaluus on yhteisen kielen puute.

Vastaanottokeskus on oma erillinen, monista erilaisista ihmisistä, kielistä ja kulttuureista, tavoista ja totumuksista yhä uudelleen rakentuva, miltei koko ajan liikkeessä oleva yhteisö. Mäntylässä elämää säädellään säännöillä, jotka jotkut muut ovat asukkaiden puolesta (tai joskus käytännössä myös heitä vastaan) päättäneet ja joista he eivät useinkaan voi neuvotella eivätkä siten myöskään ottaa vastuuta.

Mäntylän asukkaiden elämää ylläpitävään ja sitä uudelleen tuottavaan kontrollijärjestelmään kuuluu, että talon väliovet ja yleisten tilojen ovet ovat lukossa. Lukkojen avaimet ovat ohjaajilla, jotka riiputtavat niitä kaulassaan kuin asemansa symboleina. Tässä suhteessa paikka muistuttaa avovankilan tai mielisairaalan kaltaista pakkolaitosta. Ero on siinä, että vankilassa ja mielisairaalassa vietetyllä ajalla on yleensä määrä, jota on mahdollista ennakoita tuomarin antaman tuomion tai lääkärin tekemän diagnoosin perusteella. Vastaanottokeskuksessa vietetty aika tarkoittaa kokemuksellisesti aikaa, jolla ei ole loppua ennen virallista päätöstä.

Elämän tekee harmaaksi väliaikaisuuden ja odotuksen kolkko ja autio tunnelma. Sen katkaisevat ajoittain puhkeavat sanaharkat ja nujakat, joiden selvittelyyn tarvitaan

ohjaajia, joskus poliisia. Asukkaat ovat käytännössä vailla minkäänlaista asemaa sosiaalisina ja poliittisina olentoina; heillä ei ole lupaa olla ja elää maassa, johon ovat tulleet.

Mäntylä on konkreettinen paikka, yhtä ihmistä suurempi ”yliyksilöllinen” rakenne, joka osoittaa ihmisen senhetkisen (sosiaalisen ja poliittisen) tilanteen, jossa elämä jäsenyytensä pitkälti ulkopuolisten tekijöiden vaikutuksesta. Lähtömaassa elämä ei ole ollut kelvollista; siellä on ollut kaos, sotatila, nälkähätä tai muu kuolemanuhka. Monet ovat lähteneet paremman elämän toivossa kurjuutta pakoon.

Tulomaassa vastassa ovat poliisi kuulustelut, vastaanottokeskuksen selvitykset ja lukitut ovet, edessä oleskelulupapäätöksen odottaminen, jokseenkin täydellinen tunnistamattomuus. Yhtäällä sota, nälkä ja ”suuri kurjuus”, mutta myös suhteellinen itsenäisyys ja päätöksentekokyky, koti, perhe, suku. Toisaalla tuntemattomuus, vieraus, riippuvaisuus, elämä ilman yhteyttä sukuun, kotiseutuun – jos sellaisesta puhuminen on ylipäättään nykyisin mielekästä – poliittinen olemattomuus ilman mitään mahdollisuutta osallistua yhteisiin asioihin.

Valtio ja omaisuus

Valtiolla on historiallisesti muodostunut ja kansainvälisin laein säädelyt suvereniteetti tiettyyn alueeseen. Se rajaa alueen ja määrittelee sen lainsäädännön sekä muut yhteiset käytännöt, sikäli kuin tämä on mahdollista globaalissa maailmassa. Suvereniteetin pohjana oleva omistaminen tarkoittaa käytännössä aina myös alueen ja sen väestön sekä ”luonnon” (mukaan lukien ihmislunnon eli biologisen elämän) ja instituutioiden säätelyä ja niiden rahallisten arvojen määrittämistä, joita käytetään koti- ja kansainvälisillä rahamarkkinoilla. Vastaanottokeskukset ja turvapaikanhakijat ovat osa maahanmuuttopolitiikkaa kutsuttua hallinnointimenetelmää ja -käytäntöä, jolla valtio säätelee ja hallinnoi alueellaan olevia ihmisiä leimaten heidät paitsi ”väestöksi” (tai ”kansaksi”) myös ulko- ja sisäpuolisiksi.

Näin syntyy todellisuus, jossa jotkut tosiasiallisesti omistavat maata (jopa valtioita) ja toiset kuvittelevat omistavansa, mutta suurin osa ei omista. Kysymys ei ole pelkästä materiaalitaloudellisesta omistamisesta, vaan omistamisen poliittis-sielullisesta porautumisesta; siitä, että omistamisesta tulee itsestäänselvyys, joka juurtuu ja juurrutetaan ihmismieliin monin tehokkain tavoin mainonnasta kansallisten merkitysten tehostamiseen. Puoluepolitiikka ja kansallinen koulutusjärjestelmä tekevät oman osansa.

Ranskalaisfilosofi Étienne Balibar korostaa yhtenä ”demokratian työalueena” Euroopan rajojen demokratsointia, jolla hän ei tarkoita eurooppalaista kansalaisuutta vaan yleistä kansalaisuutta Euroopassa: ”Euroopan erilaisten asukkaiden kansalaisuuden yhteinen konstituominen pitäisi nähdä todellisena kehityksenä ihmisten oikeuksien historiassa. Samalla se pitäisi nähdä osana ihmisten oikeuksien politiikkaa, mikä ei ole sama kuin

humanitaariset interventiot.” Balibar ehdottaa pohdittavaksi keinoja, joilla ”muuttaa alueen ja väestön historiallista suhdetta, jotta se voidaan vapauttaa omistusoikeuksien kaavoista (mukaan lukien valtion omistusoikeus).”³

Ehkäpä onnettominta näissä kaikkivoipaisissa kuvitelmissä on niiden läpitukenavuus: omistamisesta tulee yleinen ’laki’, johon ihmiselämän muut ulottuvuudet pelkistyvät. Sen avulla tullaan luoneeksi hierarkioita, erotteja ja luokituksia, esimerkiksi ”turvapaikananojen” ja ”suomalaisten” välille. Näillä puolestaan oikeutetaan erilaiset sääntöjärjestelmät: miksi mikäkin asia on sallittua jollekin, mutta kiellettyä joltakin muulta. Näitä sosiaalisia arvojärjestyksiä valvomaan koulutetaan ihmisryhmiä, joita kutsutaan asiantuntijoiksi. Heidän tehtävänä on huolehtia erilaisista valvonnan (esimerkiksi ovien avaaminen ja sulkeminen), järjestämisen (asukkaiden asiointi terveys- ja sosiaalitoimessa), yksilöinnin (haastattelut, yksilökohtaisten lausuntojen ja raporttien kirjoittaminen) ja rankaisun (sosiaaliturvan vähentäminen osallistumattomuudesta) toimenpiteistä.

Mäntylä on paikka, jossa ”elämä” käsitetään aivan erityisellä, rajatulla tavalla. Siellä, kuten luultavasti monissa vastaavissa vaurastuneiden ja epäinhimillistyneiden länsimaiden paikoissa, turvananojen ”elämä” määritellään tavalla, josta vähintään puolet jää puuttumaan. Se on sitä, mitä on kutsuttu ”paljaaksi elämäksi”⁴ vastakohtana kelvolliselle elämälle. Paljas elämä on elämää sinänsä – ilman ominaisuuksia, määreitä ja laatuja. Turvananojen elämä on heidän fyysisestä olemassaolostaan ja biologiastaan lähtien siirtynyt väestönhallinnan piiriin ja muuttunut valtiokeskeisten kansallisvaltioiden poliittiseksi ”ongelmaksi”. Ongelma se on siksi, että kansallisvaltio perustuu ideana ”välttämättömään illuusioon” niukkuudesta, jota se jakaa ”hyvinvointina”, kuten terveytenä, koulutuksena ja sosiaalipalveluina. Niukkuuden illuusion tekeminen näkyväksi ei ole helppoa, muttei se ole mahdotontakaan. Tärkeää se on siksi, että päästäisiin näkemästä maahanmuuttajia sellaisten asioiden syntipukkeina, joista he eivät ole vastuussa.

Illuusion ymmärtämiseksi olisi aloitettava perusteista, esimerkiksi vinksahaneesta tulonjaosta ja kansainvälisten rahamarkkinoiden kansantalouksille ja suurille ihmisryhmille aiheuttamista ongelmista, ja pohdittava myös yhteisiä arvoja. Näin saattaisi selvitä, että maahanmuutto on merkittävässä määrin spekulatiivipääoman vallattoman liikkeen ja rosvoparonien toiminnan seuraus, kuten illuusio kansantalouden niukkuudestakin. Tässä ratkaisevassa kohdassa on monen niin sanotun maahanmuuttokriitikon sokea piste: rasistisesti ladattujen ajattelomattomuuksien keskeltä on vaikea tarttua ratkaiseviin kysymyksiin.

Ulkopuolinen kontrolli ja valvonta on toinen vastaanottokeskusten asukkaiden elämää hallitseva piirre. Heidän toimintansa määräytyy ulkoapäin, heille annetaan säännöt noudatettaviksi, heidän toimeentulonsa niukkuus on kiinni poliitikkojen anteliaisuudesta, heidän liikkumisensa on rajoitettua, heidän asemansa yhteis-

”Pitää nähdä, että maahanmuuttajat ovat syntipukkeja monille asioille, joista he eivät ole vastuussa.”

kunnassa on maahanmuuttoviranomaisten ja ohjaajien päähänpistojen varassa. Lisäksi vastaanottokeskuksiin majoitettujen elämän ankeutta lisää rauhoittava ja kivun lievitykseen määrätty lääkitys.

Toisin kuin pääomalla, ihmisillä on aina oltava koti, johon kallistaa päänsä ja jokin tapa tulla toimeen, vaikka kuinka pienellä. Kun maahanmuuttajien kustannuksella lietsotaan yleistä turvattomuusmielikuvaa, kannattaisi muistaa, että yleensä nimenomaan turvananojat ja muut liikkuvat ihmiset ovat turvattomia, eivät meikäläiset.

Paljas elämä, ulkopuolinen hallinta ja rauhoittavat lääkkeet ovat osa siitä, miten järjestelmä järjestää turvananojen elämän; ”valtiotietojen” elämää hallitaan paljolti samoin keinoin. Kaikki on lisäksi alistettu ajattelun turruttavalle mainonnalle ja viihteelle. Toisaalta asukkaiden elämästä välittyy myös toisenlainen oleminen: he kertovat, usein vastakohtien avulla (”mikä on huonosti ja huolettaa”), kuinka he tuottavat oman elämänsä tapahtumia, eivätkä pelkästään reagoi vaan myös uskovat, toivovat ja toimivat. Jo pelkkä kertomisen ele, päätös puhua tai jättää puhumatta, sisältää valinnan eli vapauden ulottuvuuden, joka on kelvollisen elämän tärkeä tekijä.

Mutta, kuten ranskalaisfilosofi Alain Badiou toteaa, käsillä oleva aika on vielä kansallisvaltioiden ja niiden rajojen ja rajoitusten aikaa, eikä ole takuita tilanteen muuttumisesta kovin pian. Siksi turvapaikananoja ja muita heidän asemassaan olevia koskevien todellisten kysymysten sarja on aloitettava siitä,

”vastaavtko ulkomaalaislait tasa-arvopyrkimyksiä. Meidän tulisi ensin tarttua konkreettisesti kysymykseen, miten kohtelemme niitä, jotka ovat täällä, sitten kysyä, miten mene-

tellä heidän kanssaan, jotka haluavat jäädä. Ja lopuksi selvittää, mikä lähtömaissa saa heidät lähtemään. Kaikki kolme kysymystä tulee selvittää, mutta nimenomaan esitetystä järjestyksessä. ’Rajojen poistamisen’ tai ’vapaan liikkuvuuden’ julistaminen ei ole todellista politiikkaa, sillä kukaan ei oikein tiedä, mitä nämä julistukset tarkoittavat. Mutta kysymällä, kuinka kohtelemme täällä olevia ihmisiä, niitä jotka haluavat jäädä tänne, tai joiden on pakko jättää kotikontunsa, voimme käynnistää aidon poliittisen prosessin.”⁵

Vastaanottokeskuksen asukkaat ovat lähtökohdiltaan kokonaisia tai rikkinäisiä, eheitä tai hajalla, täysisiä tai tyhjiä – yhtä tavallisia tai epätavallisia ihmisiä kuin sinä tai minä. Yhdessä me olemme rikkoutuvia esineitä, meillä on aineenvaihdunta, me hengitämme; reagoimme ympäristöön suojellaksemme itseämme ja toisiamme, käymme toistemme vieressä, ettei kukaan satuttaisi jalkaansa; keskustelemme, puuhailemme, uskomme ja politikoidemme; nautimme rakastaen ihokosketuksista, ruoasta ja aurin-gosta; olemme osa kulttuureita ja yhteiskuntia, niiden sääntö- ja normijärjestelmiä; lopulta osa yhteistä maailmanjärjestyksestä, universumin hilettä ja tuhkaa.

Mäntylä on usein surun, odottamisen ja passiivisuuden näyttämö – siellä työskentelevien vilpittömyydestä ja hyvistä aikeista huolimatta. Lopulta myös lapset, asukkaista ainakin päällisin puolin sitkeimmät, väsyvät painostavaan ilmapiiriin; unessani kuulen heidän temmellyksensä ja raikuvan naurunsa laitoksen kumeilla käytävillä. Vastaanottokeskus ei ole ainut paikka, jossa toimeton epäihmisyyden Suomessa viihtyy, mutta täällä ol-taneen niin lähellä olemassaolon nollapistettä kuin pohjoisen perillä pääsee.

Mäntylässä ihmisyyden toteutuminen riisuttuna. Jokaiselle luonnostaan kuuluva inhimillisen elämän arvokkuus on päivittäin koetuksella. Perustarpeista pystytään kyllä huolehtimaan, mutta ihmisten kehitys- ja kasvumahdollisuuksiin tähtäävät sivistystarpeet jäävät miltei kokonaan huomiotta. Eletty elämä pelkistyy kahteen asiaan ja kahteen sanaan: odottamiseen ja epävarmuuteen.

Vaikka turvapaikkaa hakevan tilanne olisi ollut aiemmin kuinka mahdoton ja vaikea tahansa, se ei oikeuta kommenttiin, jolla kuulen perusteltavan vastaanottokeskusten puutteita: ”Mutta onhan heillä nyt sentään perustarpeet turvattu ja katto pään päällä.” Hyvä niin, mutta

nyt he ovat täällä, tässä, keskellämme ei-enää-eikä-vielä-missään, näkymättömiksi muuttuneina; yhteiskunnan ja ihmisyyden reunalle painettuina. Ihminen, turvananojakaan, ei elä pelkämästä leivästä. Tarvitaan myös mahdollisuuksia itsensä todellistamiseen, opiskeluun, kulttuuriin, sivistykseen ja iloon.

Vastaanottokeskus on eräällä tavalla kuva Suomesta. Avaimet ovat aina jonkun muun käsissä, näin uskotaan, milloin EU:lla, milloin markkinavoimiksi kutsutuilla. Hyvinvoinnista ja hyvinvointipalveluista puhutaan, mutta harvoin siitä, miten yhteiskuntamme toimii, miten ihmiset elävät, millaisin tavoin olemme kanssakäymisissä toistemme kanssa.

Ajatukseen samassa maailmassa elämisestä liittyy vanha kertomus, jonka mukaan uuden luomiseksi ei tarvitse ensin tuhota kaikkea ja aloittaa sitten alusta. On vain hiukkasen siirrettävä tätä kiveä ja tuota kuppia ja samalla tavalla kaikkia asioita. Tarinan mukaan tuon ”hiukkasen” toteuttaminen ja sen mitta-suhteiden käsittäminen on kuitenkin niin vaikeaa, etteivät yhden ihmisen voimat siihen riitä. Siksi tarvitaan toisia, solidaarista joukkovoimaa, tai sitä, mitä Rancière kutsuu egalitaariseksi maksimiksi: sen mukaan tasa-arvo ei ole tavoite, vaan toiminnan lähtökohta; älykkyys ei ole jakautunut ylempään ja alempaan, vaan kuuluu jakamattomana kaikkien älykkyytenä kaikille.^{6,7}

Viitteet

- 1 Badiou 2008, kursivointi lisätty.
- 2 Kotouttamislaki 2005, 19§.
- 3 Balibar 2009, 242.
- 4 Agamben 1998.
- 5 Badiou 1998, 117.
- 6 Rancière 2010.
- 7 Teksti perustuu kirjoittajan puheenvuorokirjaan *Vastaanottokeskus*. Into Kustannus, Helsinki 2011.

Kirjallisuus

- Agamben, Giorgio, *Homo Sacer. Sovereign Power and Bare Life* (Homo sacer. Il potere sovrano e la nuda vita, 1995). Käänt. Daniel Heller-Roazen. Stanford University Press, Stanford 1998.
- Badiou, Alain, The Communist Hypothesis. *New Left Review*. 49, 2008, 29–42. Verkossa: www.newleftreview.org/?view=2705
- Badiou, Alain & Hallward, Peter, Politics and Philosophy. An Interview with Alain Badiou. *Journal of the Theoretical Humanities*. Vol. 3, No. 3, 1998, 113–133.
- Balibar, Étienne, *Vaikea Eurooppa. Demokratia työn alla* (Difficult Europe: Democracy under Construction, 2004). Suom. Hanna Kuusela. Teoksessa *Euroopasta ei mitään uutta? Kansalaiset Euroopan unionia etsimässä*. Toim. Hanna Kuusela & Otto Bruun. Gaudeamus, Helsinki 2009.
- Kotouttamislaki, 2005. Verkossa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1999/19990493>
- Rancière, Jacques, *Communists Without Communism?* Teoksessa *The Idea of Communism*. Toim. Costas Douzinas & Slavoj Žižek. Verso, London 2010, 167–177.

VEIKKAUS
Iloa elämään.